

Gazdálkodj okosan!

Az élettelen környezet kölcsönhatásai

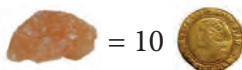
1.

Érdekességek a pénz történetéről

Az első pénzürméket még a bronzkor idején készítették Kínában, és a kagylók helyettesítését szolgálták. Azért is volt lyuk a közepükön, hogy fel lehessen fűzni őket egy láncra, mint ahogy korábban a kagylókkal tették. Ezek az érmék még különböző méretűek voltak, és rézből készítették őket, amit a kínaiak akkoriban kezdtek bányászni. A 10. századig hazánkban sem használtak pénzt. Ehelyett a só volt a legértékesebb fizetőeszköz. A sótömböket sóbányákból hozták, például Erdélyből. Ugyanakkor jellemző volt az áruk cseréje is. Ilyenkor nem pénzzel, hanem más termékkel, másféle áruval fizettek a termékekért.

Utazz az időben! Képzeld el, hogy egy régmúltban élt kereskedőcsalád gyermeke vagy, és nagyon jól számolsz fejben. Édesapád néha elküld a piacra különféle dolgokért. Azonban ez egy olyan kor, amikor éppen csak ismerkedni kezdenek a pénzzel. Leginkább sóval fizetnek a megvásárolt áruért.

1 kg só értéke 10 aranypénz.

a) Hétfőn halért küldött édesapád. A halkereskedő 10 db sügérért 2 kg sót kér. Mennyi aranypénzt kell fizetni a halakért?

1 kg só = _____ aranypénz → 2 kg só = _____ aranypénz

b) Másnap 3 szakajtó búzát kell vened. Az árus 1 szakajtó búzát 2 kg sóért árul.

1 kg só = _____ aranypénz

1 szakajtó búza = _____ kg só → 3 szakajtó búza = _____ kg só = _____ aranypénz

c) Pénteken gyümölcsöt kell vásárolnod: 4 kg fügét kért édesapád. 1 kg füge ára fél kg só.

1 kg só = _____ aranypénz

1 kg füge = _____ kg só = _____ aranypénz → 4 kg füge = _____ kg só = _____ aranypénz

2.

Beni az iskolában a pénz kialakulásának történetéről tanult. Megismert sokféle fizetőeszközt, olyanokat, amelyeket régen használtak, mielőtt a mai fizetési szokások kialakultak volna. Régen egészen más anyagokból voltak a fizetőeszközök, mint manapság. A tanító néni a következő szétválogatós feladatot adta ezután. Segíts Beninek szétválogatni a két csoportot!

1. papírpénz

2. kavics

3. bankkártya

4. fémpénz

5. kagyló

6. vásárlási utalvány

7. só

8. felirat nélküli fémlapocska

9. termék

Manapság is használatos fizetőeszköz

Manapság nem használt fizetőeszköz

3.

Zsófi minden hónap végén megszámlolja a megtakarított pénzét. Ebben a hónapban is így tett. Mindegyik fajta érméből tornyot emel, így csak össze kell szoroznia adott érme darabszámát a ráírt értékkel, s máris megtudja, mennyi pénze van.

Tedd növekvő sorba az érmék betűjelét aszerint, hogy melyik pénzérméből álló torony mennyit ér! A legkevesebbtől haladj a legtöbb felé! (Az üres oszlopban számolhatsz.)

Ilyen tornyok voltak:

Betűjel	Érme	Darabszám	
A	5 forintos	30 db	
B	10 forintos	20 db	
C	20 forintos	10 db	
D	50 forintos	5 db	
E	100 forintos	2 db	

Megoldás: _____

4.

Legyetek pénzvizsgálók! – Projektfeladat

a) Nézz meg otthon vagy az interneten minden forintérméből egyet alaposan! Melyik(ek)re igazak az alábbi tulajdonságok?

- Aranysárga színű fémből van: _____
- Ezüstfehér színű fémből van: _____
- Kétfajta színű fémből van: _____
- Recés a pereme: _____

b) Padtársaddal vizsgáljátok meg alaposan – kézbe fogva vagy az interneten – a forint bankjegyeket (papírpénzeket)! Gyűjtsétek össze egy táblázatban a legfontosabb tulajdonságaikat! (Például: Mi minden van ráírva? Milyen képek vannak rajta? Milyen címletek vannak? Mivel teszik biztonságossá hamisítás ellen?) Ezután párokban vagy csoportokban dolgozva tervezetek saját papírpénzt! Az elkészült alkotásokból rendezetek bemutatót!

c) Játsszatok barkochbát! A feladat: kitalálni, hogy a társad melyik bankjegyre gondolt, anélkül hogy az értéke elhangozna.

Élő környezetünk

1.

Gondoltad volna? A természet, az élőlények tisztelete megjelenik a pénzekben is: több olyan forintérmé van, amelynek a hátoldalán (a „fej”-nek hívott oldalán) valamilyen növény (virág) vagy állat (madár) képe látható.

- Milyen címletű forintérmékkal fizethetünk a boltokban? _____
- Hány forintos érmék hátlapján található madár? Mi a neve? _____
- Hány forintos érme hátlapján található virág? Mi a neve? _____

2.

A kamra általában nagyon jó hely a friss és a télire eltett zöldségek, gyümölcsök tárolására. Az otthon készített finomságok nemcsak finomabbak, hanem olcsóbbak is a boltinál.

Boldi szereti megtervezni a dolgokat. Általában le is rajzolja a terveket, most is így tett. Anyukája azt mondta, hogy rendet kell rakni a kamra polcain, hiszen a nyár végére igencsak összegyűltek a lekvárok és más befőzött finomságok. Boldi két példányban is lerajzolta a tervet, hogy az anyukája kezébe is tudjon egyet adni. A két megrajzolt kép között azonban tíz különbséget vett. Megtalálod ezeket?

Mit lehet még készíteni lekváron kívül télire a nyári zöldségekből és gyümölcsökből?

3.

Szeretnénk egy kiskutyát! – Mennyibe is kerül?

Olvassátok el a történetet! Mi a véleményetek a Kárász család döntéséről?

A Kárász család, anyu, apu, Gábor és Gréta nagyon szeretett volna egy kiskutyát. Sokáig tanakodtak, honnan is szerezzék be. A szülők fajtatiszta kutyust szerettek volna venni, ez azonban nagyon sokba kerül. A gyerekek láttak a faluban egy kóbor kutyát, s azt szerették volna hazavinni. Ebbe viszont a szüleik nem egyeztek bele. Aztán hallottak egy menhelyről, ahol állatorvos ellenőrzi a kutyák egészségi állapotát, s a szükséges oltásokkal is ellátja őket. Ezeket a kutyusokat ingyen haza lehet vinni.

A család végül ellátogatott egy ilyen menhelyre, remélvén, hogy megtalálják a család leendő kedvencét, és egy gazdátlan kiskutya otthonra lel. Gáborkának feltűnt, hogy a kutyusok milyen kicsi helyen, bezárva élik az életüket. Arra gondolt, hogy ha lesz kutyájuk, ő sosem fogja ketrecbe csukni, láncra kötni.

Ahogy sétáltak a ketrecek között, Gréta megpillantott egy bánatos tekintetű, göndör szőrű, foltos kutyust. Odament hozzá, s a jószág azonnal a rácshoz dörgölődött. Úgy tűnt, tetszik neki Gréta. A kislány odahívta a szüleit is, és megmutatta nekik Foltit – ez a név volt a ketrec ajtajára írva. Mindenkinnek tetszett Gréta választása, így hamarosan már öten autóztak hazafelé.

Útközben azon tanakodtak, milyen szükséges felszerelés, étel kell egy ilyen kutyának. Segíts nekik összegyűjteni ezeket, majd kiszámolni, mennyibe kerül Folti ellátása egy hónapban!

a) Húzzátok alá, mely dolgok kellenek feltétlenül a kutyatartáshoz! Melyek azok, amelyeket újrahasznosított dolgokkal is meg lehet oldani?

étel, póráz, szájkosár, kutyaruha, nyakörv, kutyacipő, oltások, féreghajtó, etetőtál, ketrec, kutyaház, játékok, kikötőlánc, alom, alomtálca, kutyahám, itatótál, kutyasíp, fogtisztító jutalomfalat, bolhanyakörv

Nézzetek utána, hogy mit jelent az alom szó!

b) Segítsetek a Kárász családnak a költségvetés elkészítésében! Körülbelül mennyibe fog kerülni Folti minimális ellátása egy 30 napos hónapban?

	Napi adag	Havi adag	Ára	Havi költség
étel	30 dkg		1 kg: 400 Ft	
ital	3 liter		víz: 1 Ft/l	
bolhanyakörv	–	1 db	1500 Ft/db	
veszettség elleni védőoltás + féreghajtó	–	–	6000 Ft/év	
Összes havi költség				

c) Készítsetek listát arról, hogy milyen feladatai lesznek a szülőknek és a gyerekeknek Folti gondozásával kapcsolatban!

4.

Készüljetek fel a télre! – Projektfeladat

Az éppen kapható/termő gyümölcsökből készítsetek lekvárt vagy befőttet, amit utána adjatok el egy „piacdélutánon” a szülőknek. Először tervezzétek meg, mi mindenre lesz szükségetek a lekvár vagy befőtt elkészítéséhez. Ezután írátok össze, mi mennyibe kerül. Tervezzétek meg, hogy várhatóan hány üveg lekvárotok vagy befőttetek lesz. Találjátok ki, hogy mennyibe kerüljön egy-egy üveggel, és így mennyi bevételek gyűlik össze. Beszéljétek meg, hogy mire fordítjátok az összeget: lehet ez egy közös osztályélmény, vagy jótékonykodhattok is belőle.

Tájékozódás az időben

1.

Érdekesség – Vitassátok meg!

Biztosan hallottad már a mondást: „Az idő pénz.” Beszéljétek meg, mit jelent!

Válaszoljatok a kérdésekre!

- a) Mi az értékesebb: az idő vagy a pénz? Miért?
- b) Hogyan pazarolhatja valaki a pénzét és az idejét?
- c) Hogyan takarékoskodhatsz a pénzeddel és az időddel?

2.

Mit jelent? Keresd a párját!

Néhány pénzzel kapcsolatos szólást lerajzoltunk. Keressétek meg a képhez tartozó szólást és annak jelentését! Kössétek össze az egymáshoz tartozókat! (Ne feledjétek, hogy a szólásokat és a közmondásokat NEM szó szerint értjük!)

A) Kidobja a pénzt az ablakon.

B) Pénz áll a házhoz.

C) Kifolyik a pénz az ujjai között.

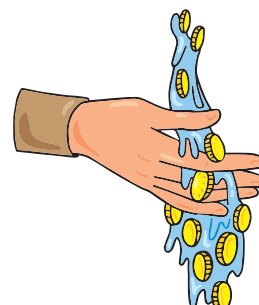
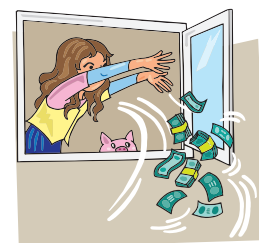
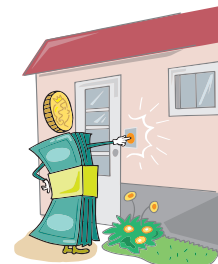
D) Pénzben fürdik.

a) Nagyon gazdag.

b) Olyanra költi a pénzt, ami felesleges vagy használhatatlan.

c) Bevételekre lehet számítani, pénzt kapunk.

d) Képtelen takarékoskodni, minden pénzét elkölti.

3.

Kössétek össze a közmondásokat a jelentésükkel! Bölcs tanácsok, szívleljétek meg őket!

Nem mind arany, ami fénylik.

A pénz nem boldogít.

Olcsó húsnak híg a leve.

Ki korán kel, aranyat lel.

Sok kicsi sokra megy.

Addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér!

A szorgalmas munkának megvan az eredménye.

A jelentéktelen összeget, mennyiséget is meg kell becsülni, mert később nagy érték lesz belőle.

Csak annyit költ, amennyit megengedhetsz magadnak, ne verd magad adósságba!

Ami a szokásosnál sokkal kevesebbe kerül, vagy aminek a megszerzéséhez nem kell nagyobb fáradtság, annak rendszerint rosszabb a minősége.

Nem minden értékes, nem minden jó,
ami annak látszik.

Nem a gazdagság tesz valakit boldoggá.

4.

Csilla és Vera egy rejtvényt készítettek szorgalmi feladatként a környezetismeret-órára. Fejtsd meg Csilláék keresztrejtvényét! Ha ügyesen dolgozol, függőlegesen kijön egy újabb szó is.

1.										Y
2.			S							
3.				I						
4.					K					
5.	S									
6.			R							
7.								O		
8.					R					

1. A gyerekeknek az iskola a tanulás helye, a tanároknak ez egy...
2. Mindennap tedd ezt a fürdőszobában, hogy egészséges maradj!
3. Fontos, hogy a sok munka után erre is szánjunk időt.
4. A diákok ebben az épületben tanulnak.
5. A testmozgás másik neve.
6. Az iskolában a tanítási órák nevét ebbe a táblázatba szedik.
7. Csilla hetente kétszer hangszeres órára megy. Milyen órára jár, ha egy nagy fekete hangszeren játszik, melynek kétféle színű billentyűi vannak?
8. A szobában a tárgyaknak megvan a helyük. A te dolgozol, hogy ezt a nem annyira kedvelt feladatot mindennap elvégezd.

Megfejtés: Rendszerezett 24 órás beosztás. Ha helyesen cselekszel, mindenre jut idő: